پرۆژەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە

وەرگێڕانی: مەجید ساڵح

پێشەکی:

یازدەی سێپتەمبەرو ئەو ڕووداوانەی کەپاش ئەو کارە تیرۆریستییە گەورەیە ڕوویاندا، هیچ گومانێکی نەهێشتەوە کەدەبێت ئەمریکا بەهەموو هێڵە ستراتیژییەکانی خۆیدا بچێتەوە. بەتایبەت ئەو خاڵانەی کەپەیوەستن بەوڵاتە ئیسلامییەکانەوە. لەڕۆژی 9ی ئایاری ساڵی 2003 سەرۆك بۆش لەو وتارەیدا کە لە زانکۆی کارۆلینای باشوور پێشکەشیکرد، نیشانە دیارەکانی ئەو ستراتیژە نوێیەی خستەڕوو کەئەمڕۆ بە (پرۆژەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە) ناسراوە, پێش هەر شتێك بەپێویستی دەزانم ئەوە بخەمەڕوو کەپرۆژەکە پێش ئەوەی پرۆژەیەکی ئابووریو سیاسیی بێت وەك هەندێك کەس بۆی دەچن، پرۆژەیەکە بۆ گۆڕینی دیموگرافیا داتەپیوو ڕووخاوەکەی وڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست، بەتایبەت وڵاتە عەرەبییەکان.

بەوپێیەی تێکڕای کوردستان دەکەوێتە ئەو جوگرافیایەی کە(پرۆژەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە) دەیگرێتەوە، بۆیە تێگەیشتن لەو پرۆژەیەو مامەڵەکردنی هۆشیارانە لەگەڵیدا بەکارێکی پێویستو گرنگ دەزانێت نەك تەنیا بۆ ڕووناکبیران، بەڵکو بۆ ئەو ڕێبەرو کادرە سیاسییانەش کە لەحزبو ڕێکخراوەکاندا کاردەکەن، لەخوارەوە خاڵە سەرەکییەکانی پرۆژەکەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە خراوەتەڕوو:

خستنەڕووی ئامارەکان

پرۆژەکە بەشێوەیەکی سەرەکی لەپێشەکیی دەقەکەیدا هاتووە، پشتی بەستووە بەو ئامارە ترسناکانەی کە لەڕاپۆرتی نەتەوە یەکگرتووەکان بۆ پەرەپێدانی عەرەبی لەساڵانی 2002-2003دا هاتووە.

لەو ئامارانە دەکرێت باس لەمانە بکەین:

*کۆی گشتیی داهاتی ناوخۆیی هەر (22) وڵاتەکەی جامیعەی عەرەبی کەمترە لەئیسپانیا بەتەنها.

*(40٪)ی ئەو عەرەبانەی کە دەکاتە 65 ملیۆن کەس نەخوێندەوارن، ژنانیش سێیەکی ئەو ژمارەیە پێکدەهێنن.

*تاساڵی 2010، (50) ملیۆن لاوی عەرەب دەچنە بازاڕی کارکردنەوەو لەساڵی (2020)، (100) ملیۆن لاو دەچنە بازاڕەوە، بۆیە پێویستە (6) ملیۆن کار بدۆزرێتەوە تاکو ئەو شاڵاوی بێکارییە پڕبکاتەوە.

*سێ لەسەر یەکی ناوچەکە لەسەر ڕۆژانەی کەمتر لە (2) دۆلار دەژین، بۆ بەرزکردنەوەی ئاستی بژێویی، دەبێت گەشەسەندنی ئابووریی ناوچەکە دووقات بکرێت لەوەی ئێستای کەکەمترە لە (3٪) بۆ (6٪).

*تەنیا 1،6٪ دەتوانن ئینتەرنێت بەکاربهێنن، ئەوەش لەهەموو ناوچەکانی دونیا کەمترە، بەوڵاتە ئەفریقاییەکانو باشووری بیابانی گەورەشەوە.

*ژنان تەنیا 3،5٪ کورسیی لەپەرلەمانەکانی وڵاتە عەرەبییەکانیان پێبڕاوە، لەچاو ئەفریقای باشووری بیابانی گەورە کە 8،4٪ کورسییەکان هی ژنانن.

*51٪ی لاوانی ئەو وڵاتانە ئارەزوویان وایە لەوڵاتی تردا بژین، بەتایبەت وڵاتە ئەوروپاییەکان.

ئەڵتەرناتیڤی ئەو دۆخە نالەبارە چییە..؟

بەپێی (پرۆژەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە) بۆ دەربازبوون لەو دۆخە کەتێیدا بەشێوەیەکی بەربڵاو گیانی توندوتیژیی و تۆڵەسەندنەوەو تیرۆریزم گەشەدەکات، تاکە ڕێگا (ریفۆرم)ـە. ئەنجامدانی ریفۆرمی هەمەلایەنە

ڕێگا لەبەردەم لاواندا خۆشدەکات کاری شیاویان دەستبکەوێت و بەخوێندن و خۆشگوزەرانی بەهرەمەندبن و مافی سیاسیی و مەدەنیی خۆیان دەستبکەوێت.

ئەم خواستە بەتەنیا خواستی ئەمریکاییەکان نییە، بەڵکو زۆر لەهەڵسووڕاوە سیاسی و ئەکادیمییەکان و کەرتی تایبەتیی ناوچەکە کار بۆ ئەنجامدانی دەکەن و هەندێك لەسەرکردەکانی ناوچەکەش هەنگاوی سەرەتاییان بۆ ئەنجامدانی ریفۆرمی ئابووری و سیاسی و کۆمەڵایەتی ناوە، جگە لەوە، وڵاتانی گرووپی (8)، کەئەمریکا بەنیازە لەحوزەیرانی داهاتوودا پرۆژەکەیان بخاتە بەردەست، پشتگیریی ئەنجامدانی ئەو ریفۆرمانە لەناوچەکەدا دەکەن.

شارەزایان پێیانوایە رووخاندنی رژێمی تالیبان لەئەفغانستان و رزگارکردنی عیراق لەدەستی رژێمێکی شموولی لەجۆری رژێمەکەی سەدام و خواستی گۆڕانکاریی لەناو گەلانی ناوچەکە بەشێوەیەکی بەرفراوان رێگا لەبەردەم ئەو ریفۆرمانەی کەئەمریکا دەیەوێت خۆشدەکات.

سێ ئاستەکەی کەدەبێت رێفۆرمیان تێدا بکرێت

ئاستی یەکەم: هاندانی دیموکراسییەت و فەراهەم کردنی دەسەڵاتێکی باش:

بۆئەوەی تاك بتوانێت بەشدارییەکی کاریگەری لەناو کۆمەڵگاکەیدا هەبێت، پێویستیی بەکەشێکی دیموکراسی و ئازاد هەیە، ئەو دووانەش لەوڵاتەکانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورەدا بوونیان نییە. ئیسرائیل تەنیا وڵاتە لەرۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورەدا کە(ئازاد)ە. ئەویش بەپێی راپۆرتی (فریدۆم هاوس) بۆ ساڵی 2003. هەر بەپێی ئەو راپۆرتە چوار وڵاتی تری ناوچەکە بە(بەشێك ئازادن). راپۆرتی پەرەپێدانی مرۆیی عەرەبی بڵاوکردووەتەوە لەکۆتایی لەناو حەوت ناوچەی جیهاندا، وڵاتە عەرەبییەکان پلەی یەکەمیان لەنەبوونی ئازادیدا بەدەستهێناوە. جگە لەوە ژنانی وڵاتە عەرەبییەکان تەنیا لەوڵاتانی باشووری بیابانی گەورەی ئەفریقیاوە لەپێشەوەن، ئەمەش پێچەوانەی خواستی خودی خەڵکی ناوچەکەیە.

لەدەقی پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورەی ئەمریکادا هاتووە: گرووپی (8) دەتوانن پشتگیریی ریفۆرمی دیموکراسی لەناوچەکەدا بکەن لەرێگای پابەندبوون بەم خاڵانەوە:

*دەستپێشخەریی بۆ هەڵبژاردنێکی ئازاد:

لەماوەی 2004 بۆ 2006 زۆر لەوڵاتانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە بەنیازی هەڵبژاردنی سەرۆکایەتی و پەرلەمانی و شارەوانی ئەنجامبدەن، گرووپی (8) دەتوانێت بۆ سەرخستنی ئەو نیازانە ئەم هاوکارییانە پێشکەش بەو وڵاتانە بکات:

–پێشکەشکردنی یارمەتیی تەکنیکی لەرێگای ئاڵوگۆڕکردنی سەردان و کۆڕو سیمینارو دامەزراندنی لیژنەی سەربەخۆ بۆ چاودێریکردنی هەڵبژاردنەکان و وەڵامدانەوەی شکات و وەرگرتنی راپۆرتەکان.

–پێشکەشکردنی یارمەتیی تەکنیکی بۆ تۆمارکردنی دەنگدەران, پەروەردەو راهێنانی مەدەنیی ئەو حکومەتانەی کەداوای یارمەتیی لەو جۆرە دەکەن و جەختێکی تایبەتیی لەسەر دەنگدەرە ژنەکان بکرێت.

*ئاڵوگۆڕکردنی سەردان و راهێنان لەبواری پەرلەماندا:

بۆ چەسپاندنی رۆڵی پەرلەمانەکان لەدیموکراتیزەکردنی وڵاتان، گرووپی (8) دەتوانێت ئاڵوگۆڕی سەردان ئەنجامبدات بۆ ئەندام پەرلەمانەکان.

*دامەزراندنی پەیمانی تایبەت بۆ سەرکردایەتیکردنی ژنان:

www.kurdistannet.org

بۆ فراوانکردنی رۆڵی ژنان لەژیانی سیاسیو مەدەنی، گرووپی (8) دەتوانێت ئەو پەیمانگایانە دابمەزرێنێت کەتایبەتن بەڕاهێنانی ژنان بۆ سەرکردایەتیکردنو ململانێی هەڵبژاردنو گرتنەدەستی دەسەڵات.

***یارمەتیدانی یاسایی بۆ خەڵکی سادە:**

گرووپی (8) دەتوانێت لەڕێگای دامەزراندنو هاوکاریکردنی سەنتەری تایبەت بۆ پێشکەشکردنی خزمەتگوزاریو راوێژکاریی یاسایی بۆ خەڵکانی ئاساییو راهێنانیان لەسەر یاساکانی مەدەنیو تاوانو شەریعەت.

***دەستپێشخەریی بۆ دامەزراندنی میدیای سەربەخۆ:**

هەر (1000) هاووڵاتیی عەرەب (35) رۆژنامەی بەردەکەوێت، لەبەرامبەردا لەوڵاتە پێشکەوتووەکاندا هەر (1000) کەس (285) رۆژنامەی بەردەکەوێت. جگە لەوە رۆژنامە عەرەبییەکان زۆربەیان بێکەڵکنو زۆربەی کەناڵە عەرەبییەکان موڵکی حکومەتەکانن، یان لەژێر کۆنترۆڵی ئەواندانو بەرنامەکانیان بەزۆریی بێکەڵکنو هیچ شێوازێکی تەحیلیلیو لێکۆڵینەوەیان تێدا نییە. ئەمەش وایکردووە جەماوەر لەگەڵ کەناڵەکاندا ئاوێتە نەبێت، بۆ چارەسەرکردنی ئەم گرفتە، پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە ئەم پێشنیازانەی خستووەتە بەردەم گرووپی (8):

-سەردانی هاوبەش بۆ رۆژنامەنووسانو کەناڵە چاپکراو ئێزگەییەکان رێکبخات.

-رۆژنامەنووسە سەربەخۆکان رابهێنرێت.

-زەمالەی دیراسی بدات بەخوێندکاران تاکو لەخوێندنگاکانی راهێنانی رۆژنامەنووسیدا بخوێننو ئەو بەرنامە تەمویل بکات کەڕۆژنامەنووسو مامۆستاکانی رۆژنامەنووسی ئەنجامی دەدەن، وەك راهێنان لەسەر چۆنیەتیی (تغگیە)کردنی هەڵبژاردن.

*هەوڵدان بۆ بنبڕکردنی گەندەڵیو دروستکردنی شەفافییەت:

بانکی نێودەوڵەتی گەندەڵیی وەك گەورەترین بەربەست لەبەردەم پەرەپێدان, لەقەڵەمداوە" بەپێی ئەو راپۆرتەی بانکی نێودەوڵەتی زۆربەی هەرە زۆری وڵاتانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە بەدەست گەندەڵییەوە دەناڵێنن. پرۆژەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە بۆ بنبڕکردنی ئەم دیاردەیە لەناوچەکەدا ئەرکی گرووپی هەشتی لەم بارەیەوە بەم شێوەیە پێشنیارکردووە:

-هانی ئەو وڵاتانەی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە بدرێت بۆ ئەوەی ئەو بنەمایانەی شەفافیەتو قەلاچۆکردنی گەندەڵی پەیڕەوبکەن کەتایبەتن بەوڵاتانی گرووپی (8).

-بەشێوەیەکی ئاشکرا پشتگیریی لەدەستپێشخەرییەکەی رێکخراوی هاوکاریو پەرەپێدانی ئابووری- بەرنامەی نەتەوەیەکگرتووەکان لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستو باکووری ئەفریقیا، کەتێیدا سەرۆکی حکومەتەکانو وڵاتە یارمەتیدەرەکانو (IFS)و رێکخراوە ناحکومییەکان، قسە لەسەر ئەو ستراتیژییانە دەکەن بۆ بنەبڕکردنی گەندەڵیو چەسپاندنی پرەنسیپی ملکەچکردنی حکومەتەکان بۆ لێپرسینەوە.

-جێبەجێکردنی یەك یان چەند بەرنامەیەکی ئەزموونی لەلایەن وڵاتانی گرووپی (8)ەوە سەبارەت بەشەفافییەت لەناوچەکەدا.

کۆمەڵگای مەدەنی

www.kurdistannet.org

لەپرۆژەکەدا ئەوە لەبەرچاوگیراوە کەهێزی سەرەکیی بۆ ئەنجامدانی ریفۆرمی راستەقینە لەڕۆژهەلاتی ناوەڕاستی گەورەدا، دەبێت لەناوخۆدا سەرهەڵبدات، بەلەبەرچاوگرتنی ئەو راستییەش کەباشترین شێواز بۆ هاندانی ریفۆرم" کەبریتییە لەدامەزراندنی رێکخراوی نوێنەرایەتی، بۆیە گرووپی (8) دەبێت هانی پەرەپێدانی رێکخراوەی چالاکی کۆمەڵی مەدەنی بدات لەناوچەکەدا، لەم بارەیەوە گرووپی (8) دەتوانێت ئەم هەنگاوانە هەڵبنێت:

–یارمەتییە راستەوخۆکانی بۆ ئەو رێکخراوانە زیاددەکات کەگرنگی بەدیموکراسییەتو مافی مرۆڤو کەناڵەکانی راگەیاندنو ژنان دەدەن.

–توانای تەکنیکیی رێکخراوە ناحکومییەکانی ناوچەکە بەرفراوانتر بکات، لەڕێگای یاسایی و راگەیاندن لەناوچەکە بۆ داڕشتنی هەڵسەنگاندنی ساڵانە تاکو لەڕێگایەوە ریفۆرمی قەزایی بکرێتو ئازادیی کەناڵەکانی راگەیاندنیش لەناوچەکەدا پەرەی پێبدرێت.

ئاستی دووەم: بونیادنانی کۆمەڵگایەکی زانیاریی

پرۆژەی رۆژهەلاتی ناوەڕاستی گەورە بەلەبەرچاوگرتنی راپۆرتی پەرەپێدانی مرۆیی عەرەبی و مێژووی دێرینی ناوچەکەو راستییەکانی کۆمەڵگای رۆژهەلاتی ناوەڕاستی گەورە، گەیشتووەتە ئەو دەرئەنجامەی کەناوچەکە نەیتوانیوە هاوشانی ئەو پێشکەوتنە زانیارییانە بچێتە پێشەوە کە لەدونیادا روودەدەن، هەروەها باسی لەکۆچی هزری ناوچەکە کردووە بۆ دەرەوە. لەڕێگای ئامارێکەوە ئەوەی دەرخستووە کەتێکڕایی بەرهەمهێنانی کتێب لەجیهانی عەرەب ناگاتە (1.1٪)ی کۆی بەرهەمهێنانی کتێب لەجیهانداو لەناو ئەو ژمارەیەشدا (15٪)ی کتێبەکان ئایینین. چارەکێکی ئەوانەی خوێندن تەواودەکەن لەناوچەکە کۆچدەکەن. رێژەی ئەو کتێبانەی کەوەردەگێڕدرێنە سەر زمانی یۆنانی کەتەنیا (11) ملیۆن کەس قسەی پێدەکات، پێنج ئەوەندەی ئەو کتێبانەیە کەدەکرێن بەعەرەبی.

پرۆژەکە بۆ چارەسەرکردنی ئەم گرفتانەو بۆ یارمەتیدانی وڵاتانی ناوچەکەو پەرەپێدانی خوێندنو خوێندکاران تاکو شارەزایی پێویست وەربگرن، ئەم ئەرکانەی خستووەتە بەردەم گرووپی (8):

دەستپێشخەریی بۆ فێرکردنی ئەساسی

فێرکردنی ئەساسی لەناوچەکەدا تادێت لەلایەن حکومەتەکانەوە تەمویلەکەی کەمتردەبێت، ئەویش لەبەر خواستی زیاتری خەڵك بۆ فێربوون، هەروەها لەبەر ئیعتیباری کولتووری خوێندنی کچان کێشەو گیروگرفتی زۆری لەبەردەمدایە، گرووپی (8) دەتوانێت ئەم کارانە لەناوچەکەدا لەو بوارەدا ئەنجامبدات:

–نەهێشتنی نەخوێندەواری:

لەساڵی 2003دا نەتەوە یەکگرتووەکان بەرنامەی نەهێشتنی نەخوێندەواریی لەژێر دروشمی (نەهێشتنی نەخوێندەواری وەك ئازادی وایە) راگەیاند.

بەدەستپێشخەریی گرووپی (8) بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری کارەکەی نەتەوەیەکگرتووەکان سەردەکەوێتو نەوەیەك لەدەیەی داهاتوودا لەڕۆژهەلاتی ناوەڕاست پێدەگات کە لەکۆتی نەخوێندەواری رزگاری بووە، دەستپێشخەرییەکەی گرووپی (8) جەخت لەسەر ژنانو کچان دەکاتەوە، جگە لەوە (65) ملیۆن کەسی پێگەیشتوو لەناوچەکەدا بەدەست نەخوێندەوارییەوە دەناڵێنن.

گرووپی (8) دەتوانێت جەختیش لەسەر ئەوانە بکاتەوەو لەڕێگای بەرنامەی هەمەڕەنگو مەنهەجی خوێندن لەسەر ئینتەرنێت بۆ مامۆستایان دابین بکاتو ئاستی نەخوێندەواری لەناو ئەوانیشدا کەم بکاتەوە.

www.kurdistannet.org

***تیمی نەهێشتنی نەخوێندەواری:**

گرووپی (8) دەتوانێت لەڕێگای هاوکاریکردنی بەرنامەی یونسکۆ بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواریو بەرزکردنەوەی ئاستی نووسینو خوێندنەوە لەناو کچاندا، ڕۆڵی کاریگەر بگێڕێت.

***کتێبی فێرکاری:**

لەڕاپۆرتەکەی پەرەپێدانی مرۆیی عەرەبیدا هاتووە کەوا وەرگێڕانی کتێبە سەرەکییەکانی فەلسەفەو ئەدەبو کۆمەڵناسیو زانستی پزیشکی بەشێوەیەکی بەرچاو بوونیان نییە. جگە لەوە کتێبخانەی زانکۆکان زۆر هەژارن، گرووپی (8) دەتوانێت بودجەی پێویست بۆ ئەو بەرنامانە دابین بکات کەکتێبە کلاسیکییەکانی ئەو بوارانە وەردەگێڕن.

***دەستپێشخەریی قوتابخانەکانی دۆزینەوە:**

ئوردون بەرنامەیەکی هەیە بۆ دامەزراندنی (قوتابخانەیەکی دۆزینەوە) کەتێیدا تەکنۆلۆژیای پێشکەوتووو مەنهەجی زانستیی نوێ بەکاردێت، گرووپی (8)، دەتوانێت ئەو بەرنامەیە بەرفراوان بکاتو ئەزموونەکە بۆ وڵاتانی تری ناوچەکە بگوێزێتەوە.

***چاککردنیبواری فێرکردن:**

لەمانگی مارس یان نیسانی ئایندەدا un هەڵدەستێت بەسازدانی "لووتکەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بۆ ریفۆرمی فێرکردن" ئەو لووتکەیە هەلێکی باش دەبێت بۆ ئاڵوگۆڕکردنی بیروڕا لەنێوان ڕەوتە گشتییەکانی ریفۆرمخوازو سەرکردەی ڕێکخراوو دامەزراوە مەدەنیو کۆمەڵایەتییەکانی ناوچەکەو ئەوانەی ئەمریکاو یەکێتیی ئەورووپا. لەو لووتکەیەدا ئەو بابەتانەی کەپێویستییان بەچارەسەرکردن هەیە دەستنیشان دەکرێتو کەموکورتییەکانی بواری فێرکردن چارەسەر دەکرێت.

ناوچەکە کەم ترین پەیوەندیی بەئینتەرنێتەوە هەیە، لەبەرئەوەی زانیارییەکی زۆر لەناو تۆڕی ئینتەرنێتدا هەڵگیراوە، پێویستە پردێکی پەیوەندیی لەنێوان ناوچەکەو دونیای دەرەوەدا ببەسترێت لەڕێگای ئینتەرنێتەوە، سەرەڕای فێربوون دەکرێت بازرگانیش بەڕێوەبچێت.. گرووپی (8) پێویستە ئەو بۆشاییە پڕبکاتەوەو لەڕێگای پەرەپێدانی کەرتی تایبەتو گشتیی ناوچەکە، هەلی دامەزراندنی پەیوەندیی لەڕێگای کۆمپیوتەر بەربڵاوبکاتو شارو گوندو وڵاتەکان ببەستێت بەیەکەوە. پێویستە لەسەرەتادا لەو وڵاتانەوە دەستپێبکرێت کەکەمترین کۆمپیوتەر بەکاردەهێنن، وەك (عیراق، ئەفغانستان، یەمەن، سووریا، پاکستان، لیبیا، جەزائیر، میسرو مەراکیش).. دەکرێت لەپاڵ نەهێشتنی نەخوێندەواریدا لەقوتابخانەکاندا کۆمپیوتەرەکان دابنرێت.

ئاستی سێیەم: بەرفراوانکردنی هەلی ئابووری

خراپیی باری ئابووریی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە بەپێی پرۆژەکەی ئەمریکا، دەگەڕێتەوە بۆ نەبوونی کەرتی تایبەت بەمانا ئابوورییەکەی، بۆ ئەوەی ئابووریی ناوچەکە گەشەبکاتو هەلی کارکردنی زیاتر دروستبێت، پرۆژەکەی ئەمریکا پێشنیاری ئەوە دەخاتە بەردەستی وڵاتانی گرووپی (8)، کەکەڵك لەئەزموونی وڵاتە شیوعییەکان ببینن، لەم بوارەدا وڵاتانی گرووپی (8) پێویستە ئەم هەنگاوانە بنێن:

***باربوکردنی گەشەپێدان:**

بەهێزکردنی کەرتی دارایی خاڵێکی گرنگە بۆ گەیشتن بەڕێژەیەکی بەرزی گەشەکردنو خولقاندنی هەلی کار، ئەو باربووکردنەش دەکرێت بەم شێوانە بێت:

www.kurdistannet.org

*قەرزپێدان بەپرۆژە بچووکەکان.

*دامەزراندنی دەزگای بانکی پەرەپێدانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە.

*بازرگانی:

قەبارەی ئاڵوگۆڕکردنی بازرگانی لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا زۆر نزمەو تەنیا (6٪)ی هەموو بازرگانیی عەرەب پێکدەهێنێت‌و زۆربەی وڵاتانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست بازرگانییەکانیان لەوڵاتانی دەرەوەی ناوچەکەیە. بەربەستی گومرگی‌و ناگومرگی بوونەتە شتێکی رۆتینی، گرووپی (8) دەتوانێت هانی بازرگانی لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا بدات لەم رێگایانەوە:

–وەرگرتنی وڵاتانی ناوچەکە لەڕێکخراوی بازرگانیی نێودەوڵەتی.

–دروستکردنی ناوچەی بازرگانی لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورەدا.

–دروستکردنی ناوچەی تایبەت بۆ دروستکردن‌و گواستنەوەی بەرهەم.

وڵاتانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاستی گەورە پێکدێت لەوڵاتانی عەرەب لەگەڵ پاکستان، ئەفغانستان، ئێران، تورکیا‌و ئیسرائیل.

سەرچاوە: لە الحیاە، 2004/2/13، دەقی پرۆژەکە بڵاوکراوەتەوە.

****

www.kurdistannet.org